

STEFAN ZWEIG LYON'DA DÜĞÜN

ÖYKÜ

ALMANCA ASLINDAN ÇEVİREN
ARİF GELEN

Stefan Zweig
LYON'DA
DÜĞÜN

Can Yayınları: 480

*Scharlach, Leporella, Angst, Die gleich-ungleichen Schwestern,
Die Hochzeit von Lyon*, Stefan Zweig

© Fischer Taschenbuch Verlag GmbH, Frankfurt am Main, 1980

© Can Sanat Yayınları Ltd. Şti., 1992

Tüm hakları saklıdır. Tanıtım için yapılacak kısa alıntılar dışında yayıncının yazılı izni olmaksızın hiçbir yolla çoğaltılamaz.

1. basım: 1992

2. basım: Aralık 2009

Bu kitabın 2. baskısı 1000 adet yapılmıştır.

Kapak tasarımı: Erkal Yavi

Kapak düzeni: Semih Özcan

Dizgi: Taner Börü

Düzeltili: Füsun Güler

Kapak baskı: Çetin Ofset

İç baskı ve cilt: Özal Matbaası

ISBN 978-975-510-414-0

CAN SANAT YAYINLARI

YAPIM, DAĞITIM, TİCARET VE SANAYİ LTD. ŞTİ.

Hayriye Caddesi No. 2, 34430 Galatasaray, İstanbul

Telefon: (0212) 252 56 75 – 252 59 88 – 252 59 89 Fax: 252 72 33

<http://www.canyayinlari.com>

e-posta: yayinevi@canyayinlari.com

Stefan Zweig
LYON'DA
DÜĞÜN

ÖYKÜ

Almanca aslından çeviren
ARİF GELEN

CAN YAYINLARI

**STEFAN ZWEIG'IN
CAN YAYINLARI'NDAKİ
DİĞER KİTAPLARI**

AMOK KOŞUCUSU / *öykü*
YARININ TARİHİ / *deneme*
İNSANLIĞIN YILDIZININ PARLADIĞI ANLAR / *deneme*
GÜNLÜKLER / *günlük*
SATRANÇ / *uzun öykü*
DEĞİŞİM RÜZGÂRI / *roman*
AMERIGO / *biyografi*
SABIRSIZ YÜREK / *roman*
MARIE ANTOINETTE / *biyografi*
JOSEPH FOUCHÉ / *biyografi*
DÜNÜN DÜNYASI / *deneme*
ROTTERDAMLI ERASMUS / *deneme*
BALZAC / *biyografi*
BİR KADININ YAŞAMINDAN 24 SAAT VE
BİR YÜREĞİN ÖLÜMÜ / *öykü*

Stefan Zweig, 1881 yılında Viyana'da doğdu. Babası varlıklı bir sanayiciydi. Avusturya, Fransa ve Almanya'da öğrenim gördü. Savaş karşıtı kişiliğiyle dikkat çekti. 1919-1934 yılları arasında Salzburg'da yaşadı, Nazilerin baskısı yüzünden Salzburg'u terk etmek zorunda kaldı. 1938'de İngiltere'ye, 1939'da New York'a gitti, birkaç ay sonra da Brezilya'ya yerleşti. Önceleri Verlaine, Baudelaire ve Verhaeren çevirileriyle tanındı, ilk şiirlerini ise 1901 yılında yayımladı. Çok sayıda deneme, öykü, uzun öykünün yanı sıra büyük bir ustalıkla kaleme aldığı yaşamöyküleriyle de ünlüdür. Psikolojiye ve Freud'un öğretisine duyduğu yoğun ilgi, Zweig'ın derin karakter incelemelerinde ifade bulur. Özellikle tarihsel karakterler üzerinde yazdığı yorumlar ve yaşamöyküleri, psikolojik çözümlemeler bakımından son derece zengindir. Zweig, Avrupa'nın içine düştüğü siyasi duruma dayanamayarak 1942 yılında Brezilya'da karısıyla birlikte intihar etti.

İÇİNDEKİLER

Kızıl Hastası	9
Leporella	73
Korku	101
Benzer-Benzemez Kız Kardeşler (Conte drôlatique) ...	167
Lyon'da Düğün.....	194

KIZIL HASTASI

Buraya gelmeden önce arkadaşları, Viyana'da Josefstadt'ta oda tutmasını söylemişlerdi. Burası üniversiteye yakın, öğrencilerin severek oturduğu bir yerdi, hem de sessiz, biraz eski bir semtti, öğrencilerin geleneksel yerleşme bölgesi sayılırdı. Trenden iner inmez eşyasını geçici olarak istasyonda bıraktı; önüne gelene sorup kendisine yabancı sokaklardan geçerek, yağmur altında kovalanıyorlarmış gibi hızla koşan ve sorularına pek isteksizce karşılık veren aceleci insanların arasından yürüdü.

Güz havası pek acımasızdı. Keskin ve şiddetli bir sağanak aralıksız yağıyor, çıplak ağaçlarda kalmış son titrek yaprakları da alıp götürüyor, evlerin yağmur oluklarından yuvarlanarak iç karartıcı gökyüzünü milyonlarca iplikçikler halinde beziyordu. Bazen rüzgâr, yağmuru havada uçuşan bir çarşaf gibi ileriye fırlatıp duvarlara öyle bir çarpıyordu ki, uçuşan çarşaf yere düşerken yayaların şemsiyelerini parçalıyordu. Az sonra caddede, hızla soluyan atların çektiği siyah arabalardan, orada burada koşuşan birkaç kişinin uçan gölgesinden başka bir şey görünmez oldu.

Genç öğrenci bir evden çıkıp ötekine giriyor, sayısız merdivenlerden inip çıkıyor, amansız yağmurdan birkaç saniye için kaçabildiğine seviniyordu. Çok sayı-

da kiralık oda buldu, ama hiçbirisi hoşuna gitmedi. Belki de yağmurdaydı bütün suç, bir de bütün odaları sıkıntılı gösteren, hastalıklı ve boğucu bir havayla dolduran soğuk ve bulanık ışıklarda. Bazı binaların yoksulluğunu ve kirliliğini görünce, içinde hafif bir sıkıntı belirdi. Eskimiş ve nemli merdivenlerden tırmanarak çıktığı bu binalar, bu küçük, eğri büğrü, yıkık dökük kenar mahalle evlerinin dış yüzü, ardında gizlenmiş olan büyük dertlerin bir tür ilk habercisiydi. Gittikçe umudunu yitirir gibiydi.

Ama sonunda kararını verdi. Yukarıda Josefstadt'ta, merkeze yakın bir yerde, epeyce eski, ama oturaklı, geniş, eski kentli rahatlığına sahip bir evde kendine yer buldu. Oda pek sade, istediğinden daha küçüktü, ama pencereleri büyük bir avluya bakıyordu. Yağmurda sallanan ve hafifçe titreyen birkaç ağacın bulunduğu eski kenar mahalle avlularından biri. Memleketindeki bahçelerin kaybolmak üzere olan anısı sayılabilecek bu soluk yeşil ona çekici geldi. Ayrıca, kapı zili çalınca holdeki küçük kafesinde tüneyen kanarya ötmeye başlıyordu. Odayı gözden geçirdiği sırada kanarya uzun uzun ötüp durdu. Bunu iyi bir işaret saydı. Ev sahibi kadından da hoşlandı; anlattığına göre, bir memurun sıkıntılı günler geçirmiş, yaşlıca dul eşiydi. Küçük kıızıyla birlikte yoksul görünüşlü küçük bir odada oturuyordu. Bitişik oda, evin kapısındaki karttan anlaşıldığına göre başka bir öğrenciye kiralanmıştı.

Akşama daha birkaç saat vardı. Bu süre içinde bin gündür özlemini çektiği yabancı kentin birkaç yerini hemen görmek istediye de rüzgârın hızla savurduğu üşütücü yağmur bu isteğini kursağında bıraktı. Bir kahveye girdi; bilardo masasında beyaz topun kırmızı topun ardından yuvarlanışını anlamsız bakışlarla uzun uzun seyretti, çevresinde bulunan çok sayıda yabancı insanın konuşmalarına kulak verdi, boğazında kabarmakta olan ve sözcüklere dönüşmek isteyen düş kır-

gınlığının acı duygusunu bastırmaya çalıştı. Sokaklarda dolaşmayı bir daha denedi, ama yağmur çok daha inatçıydı. Sırılsıklam, üstünden sular damlayarak bir lokantaya girdi, aceleyle ve isteksizce bir şeyler yedi, sonra eve döndü.

Odasında bir süre ayakta durdu, içeriyi gözden geçirdi. Eşyaların birazı, birbiriyle her türlü bağıntıdan uzak, güzellik ve canlılıktan yoksun, unutulmuş gibi yan yana bırakılmıştı: Yakından bakınca, öne doğru eğik, içindeki ağırlıktan ezilmiş iki eski dolap, renkleri soluk örtüsüyle bir yatak, iyice loş odanın karanlığında melankolik halde sallanan beyaz bir lamba, bazı yerleri dökük eski bir Viyana sobası. Bunların arasında birkaç renkli baskı ve fotoğraf, birbiriyle ilişkisi olmayan soluk resimler, tanışmadıkları halde birbirlerini belki yıllardır seyreden yabancı yüzler. Eğrilmiş taban tahtalarından yukarı doğru bir soğukluk yükseliyor, rüzgâr, yağmuru cama çarptıkça, iyice kapanmayan pencerenin biri durmadan takırdıyordu.

Üşümüştü. Dededen kalma bu eşyalar arasında bir yabancıydı. Bu yatakta kimler yatmış, bu koltuklarda kimler oturmuş, solgun çocuksu yüzünün korkuyla, neredeyse ağlamaklı bir ifadeyle yansıdığı bu aynaya kimler bakmıştı? Burada hiçbir şey ona geçmiş ve bir yaşantıyı anımsatmıyordu. Her şey yabancıydı. Bu soğukluk kanına kadar işledi.

Daha şimdiden yatmalı mıydı? Saat dokuzdu. Yabancı bir çatı altında ilk kez yatacaktı. Evdekiler şimdi kesinlikle altın yaldızlı lambanın ışığı altındaki masanın etrafında güler yüzle oturuyor, usul usul konuşuyorlardı. Şimdi sarışın kız kardeşi Edith hemen yerinden kalkacak, piyanoya doğru yürüyecek, tıpkı kendisinin istediği gibi, ağır sonatlardan birini ya da neşeli bir vals çalacaktı. Her zaman piyanonun yanında kuytu bir yerde, kız kardeşi ayağa kalkıp ona yürekten iyi geceler dileyinceye kadar duran ve müzikle birlikte

düşlere dalan kendisi ise şu anda nerelerdeydi?

Olmuyor, hâlâ uyuyamıyordu. Bu arada istasyondan getirttiği bavula doğru yürüdü, içinden birkaç öteberi çıkardı. Yakınları her şeyi özenle yerleştirmişti. Onların bu düzenini bozarken, bunları kendisi için sevgiyle yerleştiren elleri düşündü. Haberi olmadan bavula konan kız kardeşinin fotoğrafını kitapların arasında bulunca sevinçten ürperir gibi oldu. Fotoğrafın üzerinde duygulu birkaç sözcük karalanmıştı. Fotoğrafı, gülümseyen bu aydınlık yüzü, uzun uzun seyretti ve sonra da ona hep güler yüzle baksın, bu yurtsuz insanı teselli etsin diye çalışma masasının üstüne koydu. Ama resimdeki gülümseme gittikçe soluyormuş, kız kardeşi bu karanlık yerde onun haline üzülyormuş gibi geldi. Resim öylesine karanlık göründü ki, bir daha dönüp bakmaya cesaret edemedi.

Bu sıkıntılı yerden çıkmalı mıydı? Pencereye yaklaşınca yağmurun aralıksız yağdığını gördü. Buğulanmış camlarda biriken yağmur damlaları, biri ötekini alıp götürünceye kadar kalıyor, sonra pürüzsüz çocuk yanaklarından yuvarlanan gözyaşları gibi hızla aşağıya düşüyordu. Düşenleri durmadan yenileri izliyor, dışarıda sanki tüm bir dünya milyonlarca gözyaşı dökerek dertli dertli ağlıyormuş gibi dört bir yandan aralıksız yere yuvarlanıyordu. Belki yarım saat ayakta durdu. Yağmur damlalarının boğucu bir sıkıntı veren bu oyunu, damlaların bu sürekli kovalamacası, ağlamaklı ağaçların anlaşılmasız müziği, yuvarlanan gözyaşlarının olağanüstü görünümü, yüreğinin derinlerine işliyordu. Gözyaşına susamış yabansı bir üzüntü her yanını sardı.

Fırlayıp kaçmak istedi. Oysa Viyana'da daha ilk akşamıydı. Daha önceleri bu akşamı düşlerinde, kız kardeşi ve arkadaşlarıyla söyleşilerinde ne kadar çok yaşamıştı. Bu konuda belirgin bir şey düşünmemişti, ama yabancı ve ışıklı bir şeyi, ertesi gün o görkem bir daha gelmeyecekmiş gibi, unutulmayacak olanı ilk anda ya-

şamak istiyormuş gibi, pırıltılı sokaklardan ileriye, durmadan ileriye koşmayı aklından geçirmişti. Neşeli söyleşilerde coşup şarkılar söylerken, şapkasını havada sallarken, yüreği sevinçten çarparken bulmuştu kendini. Oysa şimdi kararmış bir pencere camının önünde soğuktan titreyerek yapayalnız dikiliyor, yağmur tanelerinin ikişer ikişer, üçer üçer, sonra gene ikişer ikişer yuvarlanışını seyrediyor, damlaların kendilerine görünmez yollar açtığını ve bu yollarda yuvarlanıp gittiğini gözleriyle izliyor; kendi gözyaşları da ansızın soğuk ellerinin üstüne düşmesin diye kirpiklerini ovuşturuyordu. Yıllardır özlemine çektiği bu mu olacaktı?

Zaman da ne kadar yavaş geçiyordu. Eski saatin ağaç mahfaza üstündeki göstergesi belli belirsiz ilerliyordu. Akşam korkusunu, bu yabancı odada yalnızlığın verdiği tarifsiz çocuksu üzüntüyü, artık yadsıyamadığı engin ev hasretini gittikçe daha korkutucu nitelikte duyuyordu. Sinesinde milyonlarca yüreğin çarptığı bu koca kentte yapayalnızdı; iç çekişleri ve gözyaşları ile pençelesen, bir çocuk gibi olmaksızın utanan; karanlığın ardında durup çelik kadar sert bakışlarla acımasızca ona gözlerini dikmiş bu üzüntüden kurtulmasını bilemeyen bu kişiye kulak veren, dönüp bakan yoktu. Tek bir sözcüğe bile böylesine özlem duyduğu hiç olmamıştı.

Derken bitişikteki kapı tıkırdadı ve hızla kapandı. Yere çömelen delikanlı yerinden sıçradı ve bitişığe kulak verdi. Kaba, ama usta bir ses, gençlerin söylediği bir şarkının rasgele bir dizesini mırıldanıyordu. Sonra bir kibrit sesi geldi. Şimdi de yakıldığı anlaşılan lambayla uğraşıldığı anlaşıyordu. Bu, onun oda komşusu olabilirdi; ev sahibinin söylediğine göre, son sınavlarını vermek üzere olan bir hukukçuydu. Delikanlı derin bir soluk aldı; bir an için yalnızlık duygusunun yatıştığını fark etti. İçeriden tahta döşeme üstünde dolaşan birinin ağır ve sert adımlarının sesi geliyordu. Şar-

kı sesi gittikçe belirginleşti. Titrer halde bitişik odayı dinlediği için birden utandı. Usulca masaya yaklaştı. Bitişikteki kimse duvardan onu seyredebilirmiş korkusuna kapıldı.

Yandaki ses kesildi, ayak sesleri de duyulmaz oldu. Anlaşılan komşusu oturmuştu. Camlara vuran yağmur damlaları gene etkisini göstermeye başladı. Tüm korkularla yüklü yalnızlık, karanlığın içinden gene sıyrılıp çıkmaya başladı.

Bu sıkıntı içinde boğulup kalacak gibiydi. Olamaz, artık yalnız kalamazdı. Yerinden doğruldu, yatarken kızaran yanaklarının allığı silininceye kadar bekledi, hafif bir öksürükle sesini yokladı, sonra dışarı çıktı ve komşunun kapısına yöneldi. İki kez durakladı, sonunda parmağıyla yabancıнын kapısına vurdu.

Şaşırmannın verdiği bir sessizlik oldu. Sonra “Giriniz!” diye bir ses duyuldu.

Kapıyı açtı. Yüzüne mavi bir duman çarptı. Daracık oda duman doluydu, eşyalar hava akımının dalgalandırdığı kalın bir sis içinde kayboluyordu. Komşusu dimdik ayakta durmuş, şaşkınlıkla ona bakıyordu. Ceketini ve yeleşini çıkarmış, yarı açık gömleğinin altında geniş ve kıllı göğsü görünüyordu. Ayakkabıları sağa sola fırlatılmış durumdaydı. Güçlü kuvvetli, sert köylü görünüşlü biriydi. Bu haliyle öğrenciden çok işçiye benziyordu. Ağzında, güçlü bir solukla dumanını kapıya kadar üflediği kısa bir pipo vardı.

Konuk, kekeleyerek birkaç söz mırıldandı. “Bura-ya bugün taşındım, komşuyuz diye kendimi tanıtmak istedim.”

Beriki mekanik bir hareketle bacaklarını toparladı. “Sevindim. Hukukçu Schramek.”

Konuk, yaptığı yanlış düzeltmek üzere aceleyle adını söyledi: “Bertold Berger.”

Schramek delikanlıyı bir bakışta süzdü: “Birinci sömestrde misiniz?”

Berger olumlu yanıtladı ve Viyana'ya da bugün geldiğini ekledi.

“Elbette hukuk okuyacaksınız. Artık hukuktan başka dalı seçen yok.”

“Hayır, tıp fakültesine yazılacağım.”

“Yaa, aferin. Demek böylesi de çıkıyor... Buyurun, oturun biraz!”

Çağrı içtenlikliydi.

“Bir sigara alın, arkadaşım.”

“Teşekkür ederim, içmiyorum.”

“Eh... ileride görürüz. Sigara içmeyen neredeyse kalmıyor artık. Öyleyse bir konyak. İyisinden.”

“Teşekkürler... çok teşekkür ederim.”

Schmarek gülerek omuzlarını kabarttı: “Arkadaşım, siz, kızmayın, ama bence sıkıcı tıp dedikleri türdensiniz. Konyak içmezsiniz, sigara içmezsiniz. Böylesinden şüphe ederler.”

Berger kızardı. Beceriksizce davrandığı ve çaresizliğini hemen belli ettiği için utandı. Sonradan bunu onarmaya çalışmanın daha da gülünç olabileceğini sezdii. Bir şey söylemiş olmak için, bu gece ziyaretinden dolayı bir daha özür diledi. Ancak Schramek sözünü bitirip gitmesine izin vermedi, birkaç soruyla onu biraz daha konuşturdu. Neredeyse hemşeri çıkacaklardı. Birisi Deutschböhmen'den, öteki Mahren'dendi. Ortak bir tanıdığı bile anımsadılar. Söyleşi hemen canlandı. Schramek sınavlardan ve ilişkilerinden, böylesi öğrenciler için geçmiş yıllara anlam katıyor gibi gelen bir sürü saçma sapan şeylerden söz etti. Anlatışında canlı bir içtenlik, biraz aşırı bir coşkunluk, bilinçli ve neredeyse şımarıkça bir övünç vardı. Bir acemiye, taşra insanını etkisi altına almak onu bayağı sevindiriyordu. Bunda, sezebildiğinden de başarılı oluyordu. Berger, söylenenleri anlatılamayacak kadar derin bir merakla dinliyordu. Bunlar ona, Viyana'da kendisini bekleyen yeni yaşamın habercisi olarak görünüyordu. Bu

coşkulu sözler, Schramek'in pipo içerken dumanı koca-man mavi halkalar halinde üfleyişi hoşuna gitti. En küçük ayrıntıya bile dikkat ediyordu. Ne de olsa, karşılaştığı ilk gerçek öğrenci buydu ve onu kesinlikle hiç eksiksiz bir öğrenci diye kabul etti.

Kendisi de ona bazı şeyler anlatmak isterdi. Ancak evi ve ailesiyle ilgili her şey, bu yeni şeyler karşısında birden pek önemsiz, pek silik göründü. Liseden kalma şakalar, taşra yaşantıları, şimdiye kadar düşündükleri ve söyledikleri, birden çocukluk döneminde kalmıştı. Tam erkekliğin gerçek başlangıcı burada oluyordu. Schramek, onun suskunluğunu hiç fark etmedi, acemi kişinin hayranlık dolu ürkek bakışlarından dört köşe oldu. Berger, Schramek'in isteği üzerine, kısa tıraşlı kafasında derin bir kırmızı iz bırakmış üç yaranın yerini eliyle dikkatle yokladı, ikili düello konusunda anlatılanları şaşkınlık içinde dinledi. Korkuyordu, ama yakın zamanda bir kavga ortağı ile göz göze gelmek düşüncesi de ona sıcak göründü. Odanın bir köşesinde duran kılıçlardan birini şöyle bir eline almayaya izin vermesini rica etti. Oysa kılıcı kaldırırken çok zahmet çekmesi onda acı bir duygu uyandırdı; kollarının zayıf, çocuk kolu gibi kuru olduğunu bir daha anladi, kendisiyle bu iriyarı koca adam arasındaki ayrımı fark edince birden kıskançlık duydu. Böyle bir kılıcı kolayca havada savurabilmek, sivri ucunu vızıldatmak, sonra da var gücüyle indirmek ve bir yabancıнын yüzünü yaralamak ona duyulmamış bir olay gibi göründü. Bütün bu olağan şeyler, ulaşılması gereken büyük eylemler olarak üstün ve şaşkınlık uyandırıcı nitelik kazandı. Ürkek bir hayranlıkla bundan söz etmesi, Schramek'in dilini iyice çözdü, daha çok konuşturdu. Karşısında bir dostu varmış gibi konuşuyor, öğrencilik ülküsünün dışına hiç çıkmamış olan tüm yaşamının parlak bir görünümünü çiziyordu. Berger, bu görü-

nümü büyülenmiş gibi seyrediyordu. Yeni yaşamının habercisini onda bulmuştu.

Ancak gece yarısı birbirlerinden ayrılabilirdiler. Schramek, Berger'in elini içtenlikle sıktı, omzuna vurdu ve yalnızca yaşamın o yıllarında sahip olunan dolaysız bir dostluk duygusuyla, ondan hoşlandığını söyledi. Bu da, çok hoşnut kalan Berger'e sonsuz mutluluk verdi.

Bütün bu izlenimlerden başı dönmüşçesine odasına geldi. Yağmur pencereye hâlâ vurduğu ve içeride serinlikten başka bir şey bulmadığı halde, burası şimdi önceki gibi sessiz ve donuk görünmedi. Yüreği gari-bimsi, ama pırıltılı şeylerle doluydu. Daha ilk gün bir arkadaş bulmuş olmayı anlatılamayacak bir mutluluk sayıyordu. Ama hafif bir acı da karıştırdı araya. İki ayağıyla yere sınıksız basan bu insanın yanında kendini pek zayıf, çocuksu, okul çocuğu niteliğinde buldu. Arkadaşları arasında en zayıfı, en incisi, en hastalıklısı kendisi olmuştu her zaman, oyunda ve diklenmede hep geri kalmıştı. Bunun acısını işte şimdi duyuyordu. Bir gün bu Schramek gibi, onun kadar metin, güçlü ve özgür olabilecek miydi? Onun gibi akıcı ve ustalıkla konuşabilmek, kas gücüne sahip olmak, yaşamı sınıksız kapıp kavrayabilmek, her şeyi düpedüz kabullenmemek konusunda engin bir özlem duydu. Acaba böyle olabilecek miydi? Ürkek, küçük ve sakalsız çocuksu yüzüne aynada kuşkuyla baktı; kasları şışmeyen bu ince koluyla kılıcı kaldıramayacak durumda olduğu aklına geldi. Daha iki saat önce, karanlık ve soğuk diye çevrede kimsesi yok diye neredeyse bir çocuk gibi ağlayacaktı. Her yanını hafiften bir korku sardı: Bu yabancı kentte, güçlülük, yüreklilik ve diklenme gerektiren bu yeni yaşamda onun gibi zayıf, çocuksu birinin hali nasıl olacaktı? Böyle olamaz. Kendini bütün gücüyle topladı. Eksiksiz biri, arkadaşı gibi güçlü ve yaman bir insan oluncaya kadar savaşım vermek, her

şeyi, çalımlı yürümeyi, şatafatlı konuşmayı ondan öğrenmek istiyordu. Kaslarını geliştirecek, onun gibi bir erkek olacaktı. Acı ve sevinç, umut ve kırgınlık birbirine karışıyor, karmakarışık ve çelişkili düşlere kapılıyordu. Lambanın duman bağlaması üzerine vaktin geç olduğunu anladı ve hemen yatağa girdi. Acımasız eylül yağmuru dışarıda hâlâ hükmünü sürdürüyordu.

Bertold Berger'in Viyana'da ilk günü böyle geçti.

Daha sonraları da başka türlü olmadı: Üzüntü ve sevinç, umut ve kırgınlık hep böyle birbirine eşlik etti; belirsiz bir duygu, ama hep yabancılık, alışamamak peşini bırakmadı. Büyük olay, beklenmeyen şey, bağımsız olmaktan ve öğrencilik döneminden, Viyana'dan beklediği yenilik bir türlü gerçekleşmiyordu. Bazı güzel şeyler de vardı: Ilık eylül parlaklığı içinde Schönbrunn Sarayı, yazlık köşke doğru çıkan altın renkli ağaçlıklı yollar, oradan aşağıya, soylu bahçeye ve imparatorluk sarayına doğru yayılan görünüm. Ya da oyunların, birçok güzel insanı büyüleyici biçimde bir araya getirmesiyle güzelleşen tiyatrolar, toplantılarda ve eğlencelerde yaşanan göz kamaştırıcılık, bazen birçok güzel ve eşsiz insan yüzlerini sergileyen, binlerce umut ve çekicilik dağıtan caddeler. Ancak bütün bunlar içine girelemeyen bir görünüm olmaktan, açık bir kitabı büyük bir istekle okumaktan, dolaysız algılanmamış bir konuşma ya da olay olmaktan öteye gitmiyordu.

Bu yeni dünyaya girebilmenin tek girişimini hemen ilk günlerde yaptı. Viyana'da akrabaları vardı, ki-bar insanlardı; onları ziyarete gitti. Onu yemeğe alıkoydular. Kendisine çok iyi davrandılar, aşağı yukarı yaşıtı olan yeğenleri de öyle. Ama davranışlarıyla yalnızca bir görevi yerine getirdiklerini çok iyi anladı, acımayla karmakarışık bir gülümsemeyi yansıtan bakışları elbisesinin üstünde duyar gibi oldu, üzerinde eski taşra şıklığından, yeğenlerinin kendine güvenen doğası karşısında zaval-

lılık demek olan çekingenliğinden utandı. Onlarla vedalaşıp ayrılınca sevindi. Bir daha da oraya gitmedi.

Görülüyor ki her şey onu, ilk akşam kurulan dostluğa doğru itiyordu. Yarı çocuk bir insanın bütün tutkusuyla kendini bu dostluğa verdi. Onun sıcak sevgisini geri çevirmeyen, içten umursamaz olmakla birlikte hiç kaybolmayan bir içtenlikle bu sevgiye karşılık veren bu güçlü ve sağlıklı insana eksiksiz güveniyordu. Aradan birkaç gün geçer geçmez Schramek'in Berger'le konuşurken "sen" demesi karşısında sevinçten yüzü kızardı. Berger, "sen"li konuşma biçimini uzun süre beceriksizce ve çekinerek kullandı. Dostunun üstünlüğüne olan saygısı böylesine büyüktü. Dışarıda birlikte yürüdükleri zaman, onun güven dolu uzun adımlarını, karşısına çıkan her güzel kıza hiç çekinmeden yaklaşma yöntemini öğrenmek için gizlice bakıyordu. Elindeki bastonla yol üstünde eskrim oynarmış gibi dönüşleri, elbiselerinden sürekli gelen tütün kokusu, kahvehanelerde herkese meydan okur gibi konuşması, çoğu saçma olan şakaları ve buna benzer kötü yanları bile hoşuna gidiyordu. Kızlar, düellolar ve satranç oyunları konusunda anlattığı en tatsız hikâyeleri bile Schramek'ten saatlerce dinleyebiliyordu. Kendisini hiç ilgilendirmeyen bütün bu şeyler, hoşuna gidiyordu. Kızlar, düellolar ve satranç oyunları konusunda anlattığı en tatsız hikâyeleri bile Schramek'ten saatlerce dinleyebiliyordu. Kendisini hiç ilgilendirmeyen bütün bu şeyler, elinde olmadan onun için önem kazanıyor, ona coşkunluk veriyor, gerçek olan asıl yaşam diye görünüyordu. Böyle şeyleri yaşama isteğiyle kavruluyordu. Schramek'in onu da böyle bir serüvene itivermesini gizliden gizliye umut ediyordu. Schramek ise onu böylesi işlerin dışında tutmakta ayrı bir ustalık gösteriyordu. Anlaşılan, böyle çocuksu ve sakalsız bir yüz pek etkili olmuyordu ki, arkadaşlarına gittiği, onlarla çoğunlukla bir kahvede ya da bir evde bulunduğu zaman, onu yanına aldığı pek sey-

rekti. Hep de girişimin Berger'den gelmesi gerekirdi.

Berger bunu hemen anlamış ve bu yüzden gizli bir derde kapılmıştı. Çok genç yaşlarda herkesin olduğu gibi onun dostluğunda da bir parça sevgi söz konusuydu: Aşırı bir tutkunluk ve bunun yanı sıra biraz da kıskançlık. Schramek'in, henüz tanıdığı çok yalın ve adamsendeci kimselere karşı, kendisine karşı olduğu gibi candan ve hatta daha sert davrandığını fark edince, açığa vurmaya asla cesaret edemediği üzüntüyü yenebiliyordu. Ayrıca, onu tanıdığı şu birkaç hafta boyunca, kendisine o kadar yakınlık gösterdiği halde, ilk akşam olduğundan bir adım daha fazla yaklaşmadığını anladı. Onun özel işleri konusunda gösterdiği aşırı ilgiye karşılık, Berger'in işlerine Schramek'in çok ilgisiz kalması, her şeyi, candan bir selamdan başka her şeyi esirgemesi, sonra da hemen kendi işlerinden söz açması, ama Berger kendi işlerinden söz ederken hiç kulak vermemesi onu öfkeliyordu.

Berger için en üzücü olanı, Schramek'in onu tam anlamıyla ciddiye almadığını her sözünden anlamasıydı. Ona taktığı ad da bunu gösteriyordu. Önceleri onu Bertold diye çağırırken, şimdi hep "Bubi" diyordu. Bu sözcük sevimli ve candan olmakla birlikte, üzüntü vericiydi. Çünkü yıllardır hiç durmadan içinde kanayan bir noktaya, hep çocuk yerine konması olayına dokunuyordu. Yıllardır içinde bir yaraydı bu: Okulda bir kız çocuğu gibiydi, herkes onu böylesine ince buluyordu ve aslında böylesine de çekingendi. Şimdi de bir erkek olacağı yerde, bir oğlan gibi görünüyör, tüm ürkekliklerini ve sinirli duyarlıklarını ortaya koyuyordu. Artık üniversite öğrencisi olduğuna hiç kimse inanmak istemiyordu. Gerçi henüz on sekizini doldurmamıştı, ama böylesine çocuksu olma izlenimi bıraktığına göre, çok daha küçük gösteriyor demektir. Onun bu görünüşü karşısında Schramek'in arkadaşları yanında rahatsızlık duyduğu kuşkusuz yüreğinin gittikçe derinine işliyordu.

STEFAN ZWEIG

LYON'DA DÜĞÜN

ÖYKÜ

1942 yılında, İkinci Dünya Savaşı'nın tam ortasında, Brezilya'nın Petropolis kentinde karısıyla birlikte intihar eden, ama insanlara "yarın"ı beklemeleri gerektiğini söyleyerek bir yandan da umudu savunan Avusturyalı yazar **Stefan Zweig**, kuşkusuz çağımızın en büyük hümanistlerinden biridir. *Lyon'da Düğün*, büyük ustanın 1908 ile 1920 yılları arasında dergilerde yayımlanmış, çok sonra kitap olarak çıkmış beş uzun öyküsünden oluşuyor: "Kızıl Hastası", "Leporella", "Korku", "Benzer-Benzemez Kız Kardeşler" ve "Lyon'da Düğün". Stefan Zweig, bütün eserlerinde olduğu gibi bu öykülerinde de, tek tek bireylerin yazgıları üzerinde yoğunlaşırken, yaşadığı yüzyılın ve değişik toplum kesitlerinin panoramasını da veriyor.

KAPAK RESMİ: ERNST LUDWIG KIRCHNER

ISBN 978-975-510-414-0

7 89753 104140

<http://www.canyayinlari.com>